

## Herpai Gábor:<sup>1</sup>A szerzői jog büntetőjogi védelme és annak harmonizációja

Debreceni Jogi Műhely, 2008. évi (V. évfolyam) 1. szám, Különszám (2008. január)

A szerzői jog számára a digitális korszak nagy kihívást jelent, ami a nemzetközi jogegységesítés szintjén és az európai közösségi jog területén is dinamikus jogalkotást eredményez. A magyar szerzői jog szabályait az információs társadalom által támasztott követelmények mellett ezekhez is folyamatosan igazítani szükséges.

A szerzői jog védelmét biztosító szabályok jórésze a polgári jog területére esik, azonban ultima ratioként a büntetőjogi eszközök is alkalmazhatóak. A jogsértés legsúlyosabb tipikus eseteit a jogalkotó pönalizálta és az ilyen tényállásokat büntetni rendeli. A büntetőjog a kihívásoknak keretdiszpozíciók alkalmazásával, valamint olyan új tényállások bevezetésével tudott eleget tenni, mint a szerzői vagy szomszédos jog védelmét biztosító műszaki intézkedés kijátszása vagy a jogkezelési adat meghamisítása.

A szellemi tulajdonsértés nemzetközi jelensége egyre erősödik és komoly negatív gazdasági hatással bír, zavart okoz a belső piac működésében. A jogsértésekkel szembeni fellépés akadályát képezik a büntetőrendszerek közti különbségek, ezen felül a hamisítás és a kalózkodás egyre inkább kapcsolódik a szervezett bűnözéshez, ezért a jövőben szükséges lehet a szerzői jog területének további harmonizálása közösségi szinten, ami a büntetőjog területét is érintheti.

### 1. A szerzői jog büntetőjogi védelmének hatályos magyar szabályozása

A szerző személyhez fűződő jogai, ellentétben a szerző vagyoni jogaival nem részesülnek büntetőjogi védelemben. Ennek megfelelően a Btk. Különös részének a vagyon elleni bűncselekményekről szóló XVIII. fejezete tartalmaz a szerzői jog védelmében alkalmazható tényállásokat.

A bitorlás tényállását a Btk. már a hatálybalépésekor tartalmazta, a szerzői vagy szomszédos jogok megsértését büntetni rendelő 329/A. § 1993. május 15-től került beiktatásra. Mindkét tényállás 2000. március 1-jei hatállyal módosításra került, és ekkor került be a Btk.-ba a szerzői vagy szomszédos jog védelmét biztosító műszaki intézkedés kijátszása, valamint a jogkezelési adat meghamisítása elnevezésű különös részi tényállás is. A Btk. fenti tényállásokat érintő legutolsó módosítása 2002. április 1-jén lépett hatályba.

A továbbiakban ezek a tényállások kerülnek tárgyalásra.

#### 1.1. A bitorlás

A bitorlást a Btk. 329. § (1) *meghatározása* szerint az követi el, aki a) más szellemi alkotását sajátjaként tünteti fel, és ezzel a jogosultnak vagyoni hátrányt okoz, vagy b) gazdálkodó szervezetnél betöltött munkakörével, tisztségével, tagságával visszaélve más szellemi alkotásának hasznosítását vagy az alkotáshoz fűződő jogok érvényesítését attól teszi függővé, hogy annak díjából, illetve az abból származó haszonból vagy nyereségből részesítsék, illetve jogosultként tüntessék fel. Az ilyen cselekmény büntettnek minősül, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A bitorlás meghatározásához a (2) bekezdés egy értelmező rendelkezést is fűz, miszerint a 329. § alkalmazásában szellemi alkotás: az irodalmi,

tudományos és művészeti alkotás, a találmány, a használati minta, a formatervezési minta, a mikroelektronikai félvezető termék topográfiaja és az újítás.

A bűncselekmény kettős *jogi tárggyal* rendelkezik, az egyik a szellemi alkotáshoz fűződő vagyoni jogok, a másik a személyhez fűződő jogok közül a névfeltüntetéshez való jog.

Az *elkövetési tárgy* a vagyoni értékkel rendelkező szellemi alkotás. A Btk. 329. § (2) bekezdés értelmében szellemi alkotásnak minősülnek az irodalmi, tudományos és művészeti alkotások, amelyek egyéni, eredeti jellegük alapján a Szjt. szerint szerzői jogi védelemben részesülnek. Az előadóművészek, hangfelvétel-előállítók, rádió- és televízió-szervezetek, filmelőállítók, valamint adatbázis előállítók a Szjt. által általában részesített teljesítményeire azonban nem lehet a bitorlást elkövetni, azok nem lehetnek az elkövetés tárgyai. A szerzői joggal szomszédos jogok megsértése esetén a szerzői jogsértés polgári jogi következményeit megfelelően alkalmazni kell, azonban büntetőjogi szempontból a bitorlás esetén a szomszédos jogok nem esnek a szerzői joggal azonos megítélés alá.

A bitorlás *elkövetési magatartásának* két változata van.

#### *1.1.1. A bitorlás első változata*

Az elkövetési magatartás első változata szerint annak a cselekménye tényállásszerű, aki sajátjaként tünteti fel más szellemi alkotását. A sajátjaként feltüntetés magatartása aktív magatartással, tevékenységgel, vagy passzív magatartással, mulasztással is megvalósulhat. Vegyes mulasztásos bűncselekményeknél a nemtevés csak akkor minősül mulasztásnak, ha az elkövetőnek speciális jogi kötelessége az eredmény megakadályozása. Ez alapulhat nem büntetőjogi jogszabályon (a Szjt. a jogsértéstől való tartózkodást írja elő mindenki számára, de ilyen speciális kötelezettséget senkire sem telepít), vagy az elkövető megelőző, sérelmet okozó tevékenységén (pl. sajátjaként feltüntetés). Az elkövető önmagában a sajátjaként feltüntetésért büntetőjogilag nem felel, azonban köteles az ebből származható eredmény bekövetkezését megakadályozni, a tényről való tudomásszerzést, illetve a vagyoni hátrány okozásának veszélye felismerését követően.<sup>2</sup> Az elkövetési tárgy más szellemi alkotása.

Objektív tényállási eleme ennek a változatnak az *eredmény*, a vagyoni hátrány a jogosult oldalán. A vagyoni hátrány fogalmát a Btk. értelmező rendelkezései adják meg, amely magában foglalja a vagyonban okozott kárt és az elmaradt vagyoni előnyt is. A bitorlás első változata nyitott törvényi tényállás, az elkövetési magatartás a sajátjaként feltüntetésen túl nincs konkrétan meghatározva, a tényállásszerű eredmény bekövetkezésén van a hangsúly. Önmagában tehát a szerző a Szjt. 12. §-ában rögzített név feltüntetéséhez való jogának megsértése nem alapozza meg a bűncselekményt, ahhoz valamely vagyoni jog megsértése is szükséges, ami tipikusan a mű felhasználása (pl. többszörözése, terjesztése), de a merchandising jogok hasznosítása is lehet. Nem szükséges a műpéldányok ellenérték fejében történő értékesítése sem, elegendő lehet a tényállásszerűséghez az olyan ingyenes terjesztés is, ami a jogszerűen előállított műpéldányok iránti kereskedelmi keresletet csökkenti, ezáltal bevételkiesést okoz a szerzőnél vagy kiadónál. A sajátjaként való feltüntetés és a vagyoni hátrány között pedig bizonyítani szükséges az *okozati összefüggést* is.

A sértett, akinél a vagyoni hátránynak be kell következnie, a jogosult. A szerzői vagyoni jogok jogosultja főszabály szerint a mű megalkotója, szerzője, de a Szjt. 106. § (1) alapján a szerző jogutódját, illetve a szerzői jog más jogosultját is szerzőnek kell tekinteni. A szerző jogutódja lehet az örökös, valamint együttesen létrehozott mű esetén az, akinek

kezdeményezésére és irányításával a művet létrehozták, és aki azt a saját nevében nyilvánosságra hozta, illetve munkaviszony keretében létrehozott és átadott mű vagyoni jogai vonatkozásában a munkáltató. A szerzői jog jogosultja az a személy is, akire a szoftverre, az adatbázisra és a reklámozás céljára megrendelt műre vonatkozó, illetve a filmalkotásra vonatkozó bizonyos vagyoni jogokat átruházták. A szerzői jog más jogosultjának tekintendők továbbá a közös jogkezelő szervezetek. Természetesen büntetőjogi szempontból jogosultnak tekinthető a felhasználó is, aki felhasználási szerződés alapján engedélyt kap a mű felhasználására, hasznosítására. Az, hogy hány sértettje van a bitorlásnak, meghatározza hogy hány rendbeli a cselekmény.

A *bűncselekmény alanya* szempontjából a bitorlás első változata közönséges bűncselekmény, mivel tettese a szerzőn kívül bárki lehet. Közös művek esetén a szerzői jog együttesen és kétség esetén egyenlő arányban illeti meg a szerzőtársakat, ezért a szerzőtárs is elkövetheti a bűncselekményt, ha a művet kizárólag a sajátjaként tünteti fel.

Ez a változat a *bűnösség* vonatkozásában mind egyenes szándékkal, mind eshetőleges szándékkal, mulasztással is elkövethető. A materiális sértő bűncselekmények esetén a magatartás akkor válik befejezetté, ha a tényállásszerű eredmény, a vagyoni hátrány bekövetkezik. Ennek hiányában csak kísérleti *stádiumba* juthat a cselekmény.

A bitorlás első változatát a csalástól az határolja el, hogy a megtévesztő magatartás a bitorlás esetében kifejezetten csak a más szellemi alkotásának a sajátjaként való feltüntetésében nyilvánulhat meg. Amennyiben a tévedésbe ejtés vagy tartás nem a szerzői minőségre, hanem a műpéldány tulajdonjogára vonatkozik, csak csalás lehet megállapítható. Ebben a vonatkozásban a bitorlás speciális szabály a csaláshoz képest.

A csalás megállapításához szükséges a jogtalan haszonszerzési célzat és tényállási elem a károkozásban megnyilvánuló eredmény, míg a bitorlás megáll csupán a vagyoni hátrány okozása esetén. A bitorlás első változata ugyanakkor a magánokirat-hamisítással halmazatban megállapítható.

#### *1.1.2. A bitorlás második változata*

A bitorlás elkövetési magatartásának második változata az alkotáshoz fűződő jogok érvényesítésének, a mű hasznosításának függővé tétele attól, hogy az elkövetőt jogosultként feltüntessék, vagy a nyereségből, haszonból, díjból részesítsék. Az *elkövetés módja* a gazdálkodó szervezetnél betöltött tagsággal, tisztséggel, munkakörrel való visszaélés.

A bűncselekmény ezen változata immateriális deliktum, a tényállásszerű magatartás tipikusan nyilatkozat megtételével megvalósul. Mivel a szerzői jog létrejötte nem függ bejegyzéstől, és a mű hasznosítása tipikusan felhasználási szerződések által történik, az alkotást felhasználó szervezet gazdasági erőfölényével való tisztességtelen visszaéléstől védi a jogalkotó a szerzőt. Amennyiben a felhasználási szerződésnek a gazdálkodó szervezet nevében való megkötését a tisztségviselő ahhoz köti, hogy őt szerzőtársként tüntessék fel, vagy a szerzőt megillető jogdíj kifizetéséért, vagy a mű kiadásáért az alkalmazott kenőpénzt kér, megvalósítja a bitorlás büntettét. A tényállás megvalósulhat akkor is, ha a munkaviszony keretében megalkotott mű esetén a szerző vagyoni jogai a mű átadásával a munkáltatóra szálltak át, és a munkáltató a vagyoni jogokat másra átruházta, vagy engedélyt adott másnak a felhasználásra, a szerzőnek járó megfelelő díjazást pedig az abból való jogtalan részesedéshez kötik.

A tettességhez szükséges ismérv a *bűncselekmény alanya* vonatkozásában, hogy a bitorlás ezen változatát csak gazdálkodó szervezet tagja, tisztségviselője vagy alkalmazottja követheti el, akinek feladata a szellemi alkotásokkal kapcsolatos érdemi ügyintézés. A bűncselekmény második változata sajátképi különös bűncselekmény, mivel ha az alany nem rendelkezik a szükséges személyes kvalifikációval, az alannyá válás feltételeinek hiányában más bűncselekmény nem jön létre. Ezért az alanyi oldalon mindenképpen szükséges az intézkedésre való jogosultság, illetve lehetőség meglétének vizsgálata.

A *bűnösség* tekintetében ez a változat szándékosan, méghozzá egyenes szándékkal követhető el. A cselekmény *célzatos*, ami a jogtalan haszonszerzésre vagy a jogosultként való feltüntetésre irányul. A bitorlás második változata esetén a magatartás (tipikusan nyilatkozat megtétele) tanúsításával befejezetté válik a bűncselekmény. Ezen változat kísérlete fogalmilag kizárt.

A bitorlás második változata nem állhat halmazatban a hivatali visszaéléssel, a hivatali, illetve gazdasági vesztegetéssel, vagy a zsarolással.

## **1.2. A szerzői vagy szomszédos jogok megsértése**

A tényállás alapesetét a Btk. 329/A. § (1) bekezdése akként határozza meg, hogy aki az irodalmi, tudományos vagy művészeti alkotás szerzőjének a művén, előadóművésznél az előadóművészi teljesítményén, hangfelvétel előállítójának a hangfelvételén, rádió- vagy televízió-szervezetnek a műsorán, illetőleg film vagy adatbázis előállítójának a teljesítményén fennálló jogát haszonszerzés végett, vagy vagyoni hátrányt okozva megsérti, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

A bűncselekmény *jogi tárgya* a szerzői vagyoni jogok, valamint a szerzői joggal szomszédos vagyoni jogok. Az *elkövetési tárgy* a szerzői jogi védelemben részesülő mű, az irodalmi, tudományos vagy művészeti alkotás, illetve a szomszédos jogi teljesítmény: előadóművészi előadás, hangfelvétel, rádió- és televízióműsor, film, valamint adatbázis lehet. A *passzív alany* ennek megfelelően a szerző, az előadóművész, a hangfelvétel előállító, a rádió- vagy televízió-szervezet, és a film vagy adatbázis előállítója lehet.

A bűncselekmény *elkövetési magatartása* a fent részletezett elkövetési tárgyakon fennálló, a Szjt.-ben a szerző, illetve a szomszédos jogi jogosultak számára biztosított jogok, tipikusan a vagyoni jogok megsértése. A szerzői, illetve szomszédos jogi jogsértést pedig a *célzat*: a haszonszerzés végett való elkövetés, vagy az *eredmény*: a vagyoni hátrány okozása minősíti bűncselekménnyé. A különös részi tényállás egy keretdiszpozíció, melyben a Szjt.-ben foglalt szabályok megsértéséhez képest büntetőjogi többletelem az elkövetés célzatossága, illetve eredménye. A keretdiszpozíció alkalmazásának előnye, hogy rövid megfogalmazást tesz lehetővé, és a büntetőjognak nem kell folyamatosan reagálnia a szerzői jogi változásokra.

A jogsértő magatartások típusainak kimerítő feltárása jelen dolgozatnak nem tárgya, azonban néhányat mégis célszerű bemutatni. A papíralapú kiadvány teljes terjedelemben történő, nem kézírással vagy írógéppel való másolása a Szjt. 35. § (2) bekezdésében rögzített szabad felhasználás körén kívül esik, ezért tényállásszerű magatartás lehet. Ehhez hasonlóan a Szjt. 35. § (1) alapján természetes személy a szoftverről, számítástechnikai eszközzel működtetett adatbázisról, kép- vagy hanghordozóra a mű nyilvános előadásáról, reprográfiával kottáról magáncélra másolatot nem készíthet még akkor sem, ha az jövedelemszerzés vagy

jövedelemfokozás célját közvetve sem szolgálja. Amennyiben az ilyen, szabad felhasználás körén kívül eső cselekmény vagyoni hátrányt okoz - figyelemmel a konkrét cselekmény társadalomra való veszélyességére -, az megalapozhatja a szerzői vagy szomszédos jogok megsértésének vétségét. A BH 2000.288, a BH 2002.616, illetve a BH 2003.101 alapján a számítógépi program akár egy példányban saját felhasználási célra történő másolása - a forgalomba hozatal, vagy jövedelemszerzés célja nélkül is - megvalósítja a vétségi tényállást, mivel a jogdíj meg nem fizetése önmagában megalapozza a vagyoni hátrányt. Nem minősül szabad felhasználásnak a Szjt. 35. § (3) szerint az sem, ha a műről számítógéppel, vagy elektronikus adathordozóra más személlyel készíttetnek másolatot. Ilyen esetben az a személy, akivel a másolatot készíttetik tettesként, míg a másolatot készíttető felbújtóként vonható felelősségre a cselekmény bizonyíthatósága és konkrét materiális jogellenessége esetén.

A jogsértéssel előállított műpéldányok kereskedelmi céllal történő birtoklása önmagában megalapozza a polgári jogi jogellenességet, ha a birtokos tudja, vagy az adott helyzetben általában elvárható gondosság mellett tudnia kellene, hogy azok jogsértéssel álltak elő. [Szjt. 23. § (2)] Kérdéses lehet, hogy az megalapozza-e a formális büntető jogellenességet, ha az egyébként jogszerű magáncélú másolatkészítést a természetes személy saját célra nem jogszerűen birtokolt műpéldányról, hanem kalózpéldányról végzi. Amennyiben igen, vizsgálendő, hogy az elkövető tudott-e, vagy kellő körülmények mellett tudnia kellett volna-e a műpéldány jogsértő voltáról. Megjegyzendő, hogy egy digitálisan, jogszerű magáncélú másolás keretében rögzített műpéldány és egy kalózpéldány gyakorlatilag nem különböztethető meg egymástól. Egy jogirodalmi álláspont szerint a magáncélú másolatkészítés, illetve az e célból végzett letöltés (a szoftver és számítógéppel működtetett adattár kivételével) szabad felhasználásnak minősül, „függetlenül attól, hogy az a forrás, amelyből a művet az internethasználó lehívta, jogszerűen végezte-e a nyilvánossághoz közvetítést.”<sup>3</sup> A kalózpéldányról, vagy jogosulatlanul nyilvánossághoz közvetített műpéldányról való másolás ugyanakkor sérelmes lehet a mű rendes felhasználására, illetve indokolatlanul károsíthatja a szerző és a szomszédos jogi jogosultak jogos érdekeit. A jogszerűen birtokolt anyagi formában megtestesülő műpéldány a birtokos által nem közvetíthető jogszerűen a nyilvánossághoz a szerző külön engedélye nélkül. Annak megállapítása, hogy az internetes nyilvánossághoz közvetítés a szerző engedélyével történt-e, ugyancsak jogalkalmazási problémákat vet fel.

Az elkövetési magatartás első fordulata szerinti haszonszerzés végett történő elkövetés a bűncselekmény immateriális változata. A második fordulat alapján a jogsértést a vagyoni hátrány okozása minősíti bűncselekménnyé. A tényállás materiális változata esetén a szerzői vagy szomszédos jogi jogsértés és a vagyoni hátrány mint eredmény között *okozati összefüggésnek* is lennie kell.

A *bűncselekmény alanya*, tettese a szerzőn, illetve szomszédos jogi jogosulton kívül bárki lehet, illetve akár a szerző, vagy a szomszédos jogi jogosult is lehet. Ez akkor fordulhat elő, ha a szerzői vagyoni jogok a munkáltatóra átszálltak, vagy azokat a szoftver, az adatbázis, a reklámozás céljára megrendelt mű, vagy filmalkotás esetén átruházták, vagy a jogok hasznosítására felhasználási szerződés alapján harmadik személy szerzett kizárólagos felhasználási engedélyt, és a szerző a szabad felhasználás, illetve felhasználási szerződés kereteit túllépve jár el és hasznosítja az alkotást.

A tényállás materiális változata mind egyenes szándékkal, mind eshetőleges szándékkal elkövethető. A cselekmény akkor válik befejezetté, ha a tényállásszerű eredmény, a vagyoni hátrány bekövetkezik, ennek hiányában csak kísérlet állapítható meg.

A bűncselekmény immateriális változata szándékosan, még hozzá egyenes szándékkal követhető el. A cselekmény a tényállásszerű magatartás kifejtésével befejezetté válik, az esetleges haszonszerzéstől függetlenül, és mivel *célzatos*, így a kísérleti stádium fogalmilag kizárt.

A szerzői vagy szomszédos jogok megsértésének három minősített és egy privilegizált alakzata van. Az alaptényállást büntette *minősíti* és 3 évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegeti a (2) bekezdés, ha a cselekményt üzletszerűen vagy jelentős vagyoni hátrányt okozva követik el. A Btk. értelmező rendelkezései szerint üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik. A minősített eset ezen változatára helytállóak az alapcselekmény immateriális változatára fent írtak. A vagyoni hátrány okozásával megvalósuló tényállás vétségnek minősül, amennyiben a vagyoni hátrány a kétfélmillió forintot nem haladja meg. Ha a vagyoni hátrány jelentős, azaz a kétfélmillió forintot meghaladja, de ötvenmillió forintot nem haladja meg, akkor a minősített eset valósul meg. A materiális alapcselekményre írtak vonatkoznak a minősített eset materiális változatára is.

Még súlyosabban minősül a cselekmény, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető, ha a jogsértés különösen nagy (ötvenmillió forintot meghaladó, de ötszázmillió forintot nem meghaladó mértékű) vagyoni hátrányt okoz. A harmadik minősített alakzat minősítő körülménye a különösen jelentős (ötszázmillió forintot meghaladó mértékű) vagyoni hátrány, büntetési tétele két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés.

A jogalkotó a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértését gondatlan elkövetés esetén is büntetni rendeli, amennyiben megvalósul a vagyoni hátrány okozása. A vagyoni hátrány mértéke nem minősítő körülménye ennek az alakzatnak, az a büntetés kiszabásakor értékelendő. A gondatlan elkövetés privilegizált alakzatnak tekinthető, mivel büntetési tétele enyhébb, a cselekmény egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

A szerzői vagy szomszédos jogok megsértéséhez képest a bitorlás speciálisabb tényállás a szerzői jog megsértése vonatkozásában. Mindkét bűncselekmény tényállási eleme a vagyoni hátrány okozása, ugyanakkor a szerzői vagy szomszédos jogok megsértése haszonszerzési célzat esetén is megállapítható. A két bűncselekmény halmazatban nem állapítható meg.

### **1.3. A szerzői vagy szomszédos jog védelmét biztosító műszaki intézkedés kijátszása**

A szerzői vagy szomszédos jog védelmét biztosító műszaki intézkedés kijátszása vétségét a Btk. 329/B. § (1) meghatározása szerint az követi el, aki a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok védelmét szolgáló és a szerzői jogról szóló törvényben meghatározott műszaki intézkedés megkerülése céljából az ehhez szükséges eszközt, terméket, berendezést vagy felszerelést haszonszerzés végett készít, előállít, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik. A (2) bekezdés alapján az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok védelmét szolgáló műszaki intézkedés megkerülése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő gazdasági, műszaki, szervezési ismeretet

másnak a rendelkezésére bocsátja. A bűncselekmény alapesete két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

A bűncselekmény *jogi tárgya* a szerzői és a szerzői joggal szomszédos jogok. Az *elkövetési tárgy* a szerzői vagy szomszédos jog védelmét biztosító, a jogosult által nem engedélyezett és a törvény által meg nem engedett cselekményeket korlátozó műszaki intézkedések. A műszaki intézkedés definícióját a Szjt. adja meg. Ebben a vonatkozásban a tényállás keretdispozíciónak tekinthető.

A szerzői jog védelmére szolgáló műszaki intézkedés fogalmát a Szjt. 95. § (3) bekezdése határozza meg. Eszerint minden olyan eszköz, alkatrész vagy *technológiai* eljárás, illetve módszer műszaki intézkedésnek minősül, amely arra szolgál, hogy *rendeltetésszerű működése révén* megelőzze, illetve megakadályozza a szerzői jog jogosultja által nem engedélyezett cselekményeket. Mivel a műszaki intézkedések közül a Szjt. is csak a hatásos műszaki intézkedéseket részesíti védelemben, ezért indokolt, hogy a súlyosabb szankciókat kilátásba helyező Btk. is csak ezekre vonatkozzon. A hatályos szabályozás alapján a műszaki intézkedés akkor tekintendő hatásosnak, ha a mű felhasználását a jogosultak a hozzáférést ellenőrző vagy védelmet nyújtó olyan eljárás – különösen kódolás vagy a mű egyéb átalakítása, vagy másolatkészítést ellenőrző mechanizmus – útján ellenőrzik, amely alkalmas a védelem céljának elérésére.<sup>4</sup> Hatékony technológia lehet a dekóder, a jel-átalakítás, a hozzáférést biztosító kódrendszer, az elektronikus vízjel, és a bitkeverés alkalmazása is.<sup>5</sup> A szomszédos jogi teljesítmények, valamint az adatbázisok védelmét szolgáló hatásos műszaki intézkedés megkerülésére a Szjt. 99. §-a megfelelően alkalmazni rendeli a szerzői művek esetében irányadó fenti szabályokat. A számítógépi programalkotásokra ugyanakkor speciális szabályok vonatkoznak. A Szjt. 95. § (4) bekezdése akként rendelkezik, hogy a műszaki intézkedések megkerülésével szemben biztosított védelem nem gátolhatja a szoftvert jogosan használó által végzett rendeltetésszerű használatot, a hibajavítást, a biztonsági másolat készítését, a szoftver működésének megfigyelését és az interoperabilitáshoz szükséges visszafejtést.

Az immateriális bűncselekmény *elkövetési magatartásának* első változata a műszaki intézkedés megkerüléséhez szükséges eszköz, termék, berendezés vagy felszerelés készítése, előállítása, továbbá annak átadása, forgalomba hozatala, vagy az azzal való kereskedés. Az ilyen cselekménynek azonban kettős *célzattal* kell bírnia ahhoz, hogy tényállásszerű legyen: az egyik a műszaki intézkedés megkerülésének céljából, a másik a haszonszerzés végett való elkövetés. Az elkövetési magatartás második változata a műszaki intézkedés megkerüléséhez szükséges vagy ezt könnyítő gazdasági, műszaki, szervezési ismeretnek a rendelkezésére bocsátása más részére. Ennek a cselekménynek is célzatosnak kell lennie, azt a műszaki intézkedés megkerülése céljából kell kifejtetni. A tényállásszerűségnek azonban ebben az esetben nem feltétele a haszonszerzési célzat. Itt jegyezném meg, hogy a műszaki intézkedés megkerülése a Btk. 329/B. § alapján nem büntethető. Azonban az ilyen cselekmény kimerítheti a szerzői vagy szomszédos jogok megsértésének tényállását.<sup>6</sup>

A *bűncselekmény alanya*, tettese bárki lehet. A bűncselekmény immateriális változata szándékosan, egyenes szándékkal követhető el. A cselekmény a tényállásszerű magatartás kifejtésével befejezetté válik, az esetleges haszonszerzéstől függetlenül, így a kísérleti stádium fogalmilag kizárt.

A szerzői vagy szomszédos jog védelmét biztosító műszaki intézkedés kijátszását az üzletszerű elkövetés büntetté *minősíti*, ezesetben a cselekmény 3 évig terjedő szabadságvesztéssel súlytható.

Büntethetőséget kizáró okot szabályoz a Btk. 329/B. § (4) bekezdése. Alkalmazásának konjunktív feltétele, hogy az elkövetési magatartás műszaki intézkedés megkerüléséhez szükséges eszköz, termék, berendezés vagy felszerelés készítésében, előállításában áll, továbbá mielőtt a cselekmény a hatóság tudomására jutott volna – az elkövető tevékenységét a hatóság előtt felfedi, és az elkészített, illetőleg az előállított dolgot a hatóságnak átadja, valamint lehetővé teszi a készítésben, illetőleg előállításban részt vevő más személy kilétének megállapítását.

#### **1.4. A jogkezelési adat meghamisítása**

A Btk. 329/C. § meghatározása értelmében a jogkezelési adat meghamisítása vétségét az követi el, aki más szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok védelme alá tartozó művének, illetőleg teljesítményének a felhasználásával összefüggésben megjelenített, és a szerzői jogról szóló törvényben meghatározott jogkezelési adatot hasznonszerzés végett jogosulatlanul eltávolítja vagy megváltoztatja, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

A bűncselekmény *jogi tárgya* a szerzői és a szerzői joggal szomszédos jogok. Az *elkövetési tárgy* a szerzői művel vagy szomszédos jogi teljesítménnyel összefüggésben megjelenített, a Szjt. által meghatározott jogkezelési adat. A jogkezelési adat fogalma a Szjt. 96. § (2) alapján magában foglal minden olyan, a jogosultaktól származó adatot (beleértve a számot, kódot), amely a művet vagy más teljesítményt, a szerzőt vagy a műre vonatkozó jogok más jogosultját azonosítja, vagy a felhasználás feltételeiről tájékoztat. Feltéve, ha a jogkezelési adatot a mű példányához kapcsolják, illetve a mű nyilvánosságához történő közvetítésével összefüggésben jelenítik meg. A szomszédos jogi teljesítményekhez, valamint az adatbázisokhoz kapcsolt, valamint az ilyen teljesítmények, adatbázisok nyilvánosságához közvetítésével összefüggésben megjelentetett jogkezelési adatok védelmére a Szjt. 99. §-a megfelelően alkalmazni rendeli a szerzői művek esetében irányadó fenti szabályokat.

Az *elkövetési magatartás* a jogkezelési adat jogosulatlan eltávolítása vagy megváltoztatása. A bűncselekmény *célzatos*, mivel tényállási eleme a hasznonszerzés végett történő elkövetés.

A *bűncselekmény alanya* bárki lehet, kivéve a jogkezelési adat használatára jogosultat. A jogkezelési adat meghamisítása csak egyenes szándékkal követhető el. A cselekmény a tényállásszerű magatartás kifejtésével befejezetté válik, az esetleges hasznonszerzéstől függetlenül.

#### **2. A szerzői jog büntetőjogi védelmének tervezett harmonizációja**

Az európai jogharmonizáció a szellemi tulajdonjog védelme érdekében újabb területet készül meghódítani, a büntetőjog területén újabb közösségi normák megalkotásának előkészülete zajlik. A dolgozat további részében azt vizsgálom, hogy a tervezett jogalkotás várhatóan hogyan fog hatni a magyar szerzői jog érvényesítésére, illetve milyen jogalkotási lépések válhatnak szükségessé az új közösségi jogszabályok hatálybalépése esetén. A vizsgálódás tárgya az Európai Parlament és a Tanács irányelvére vonatkozó javaslat a szellemi tulajdonjogok érvényesítését biztosító büntetőjogi intézkedésekről<sup>7</sup> (a továbbiakban: irányelv-



javaslat), valamint a Tanács kerethatározatára vonatkozó javaslat a szellemi tulajdonjogokat érő sérelmek visszaszorítására kidolgozott büntetőkeret megerősítéséről<sup>8</sup> (a továbbiakban: kerethatározat-javaslat). A két javaslatot a Bizottság 2005. július 12-én terjesztette elő (COM(2005)276 végleges).

## **2.1. A jogalkotás alapja**

Az irányelv kibocsátására az Európai Közösség létrehozásáról szóló Római Szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata (a továbbiakban: EKSZ)<sup>9</sup> 94., 95. és 249. cikke ad felhatalmazást, illetve az ipari és kereskedelmi tulajdon védelme által indokolt körű tilalmak, korlátozások bevezetése a 30. cikk alapján lehetséges. A tagállamok jogharmonizációs kötelezettsége közösségi jogon alapul, de annak teljesítésével a jogharmonizálás eredményeképpen többnyire a nemzeti jog változik. Az ezekben megfogalmazott harmonizációs kötelezettség határidőt tartalmaz és annak célját illetően kötelező erővel bír, azonban a megvalósítás módszere és formája a tagállam kompetenciájába tartozik. A jogharmonizáció további célja a nemzeti jogok bizonyos elemeinek megőrzése mellett a tagállamok nemzeti szabályozásának hasonlóvá tétele, és az átjárhatóságot akadályozó eltérések felszámolása. A szubszidiaritás elvének megfelelően a jogközelítés azonban csak olyan mértékben érintheti a szerzői jog területét, amennyire az a belső piac egysége érdekében szükséges. A jogközelítés konkrét gazdasági célhoz kötött, mértékét a közös piac megfelelő működésének keretei adják. A jogközelítés célja ugyanis, hogy létrejöjjön egy olyan belső piac, egy belső határok nélküli térség, amelyben biztosított az áruk, a személyek, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgása.

Az Európai Unióról szóló Szerződés egységes szerkezetbe foglalt változatának (a továbbiakban: EUSZ) VI. címe tartalmaz a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködésre vonatkozó rendelkezéseket. Ezek célja, hogy a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés területein a tagállamok közös fellépésének kidolgozásával biztosítsa a polgárok magas szintű biztonságát egy olyan térségben, amely a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapul. A 29. cikk értelmében ez a hatósági együttműködésen túl a tagállamok büntetőjogi szabályainak közelítésére is kiterjedhet. Ezen célok elérése érdekében a Tanács a 34. cikk alapján egyhangúlag közös álláspontokat, kerethatározatokat, határozatokat fogadhat el, és egyezményeket dolgozhat ki. Ezek közül a kerethatározatok a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítését szolgálják, közvetlen hatályuk nincs. A kerethatározatok az elérendő célokat illetően kötelezőek a tagállamokra, azonban a forma és az eszközök megválasztását a nemzeti hatóságokra bízák.

## **2.2. Az irányelv-javaslat**

Az irányelv-javaslat általános indokolása szerint a szellemi tulajdonjogok érvényesítési eszközének minősülnek a büntetőjogi jogkövetkezmények, amelyekkel a jogérvényesítési irányelvben rögzített polgári, közigazgatási jogi intézkedéseket, eljárásokat és jogorvoslatokat ki kell egészíteni. Ennek indoka, hogy a szellemi tulajdonsértés nemzetközi jelensége egyre erősödik és komoly negatív gazdasági hatással bír, zavart okozva a belső piac működésében. A jogsértésekkel szembeni fellépés akadályát képezik a büntetőrendszerek közti különbségek, ezen felül a hamisítás és a kalózkodás egyre inkább kapcsolódik a szervezett bűnözéshez. Mivel a tervezett intézkedés céljait a tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani, és ezért a tervezett intézkedés terjedelme vagy hatása miatt azok közösségi szinten jobban

megvalósíthatók, az EKSZ 5. cikkének, illetve a szubszidiaritás elvének megfelelően a Közösség a szerződés célkitűzéseinek eléréséhez szükséges mértékben intézkedést hozhat.

Az irányelv-javaslat a TRIPS Egyezményrel<sup>10</sup> és az Európai Unió Alapvető Jogok Chartájával összhangban kerül megfogalmazásra és nem érinti az internetszolgáltatók – az elektronikus kereskedelemről szóló 2000/31/EK irányelv szerinti – felelősségét.

Az irányelv-javaslat tárgyát a szellemi tulajdonjogok érvényesítésének biztosításához szükséges büntetőjogi intézkedések képezik.

A javaslat nyitva hagyja azt a kérdést, hogy egy közösségi jogszabály vagy a tagállamok joga fogja-e meghatározni, hogy melyek lesznek az irányelv-javaslat hatálya alá tartozó szellemi tulajdonjogok. A részletes indokolás fogalmazása alapján a javaslat a szellemi tulajdonjogok összességére vonatkozik, és hivatkozik az Európai Bizottság 2005/295/EK nyilatkozatára. A 2005. április 13-án kiadott nyilatkozata felsorolja azokat a szellemi tulajdonjogokat, amelyeket a Bizottság mindenképpen a jogérvényesítési irányelv hatálya alá tartozónak tekint. Mivel a jogérvényesítési irányelv elfogadásakor sem sikerült az érintett szellemi tulajdonjogok körét taxatív módon meghatározni, várhatóan ez az irányelv-javaslat esetében is hasonlóan fog alakulni. Ha közösségi norma fogja is meghatározni a kört, abba csak azok a szellemi tulajdonjogok kerülhetnek be, amelyek valamennyi tagállamban oltalomban részesülnek. Azok a szellemi tulajdonjogok, amelyeket nem minden tagállam véd, csak azzal a kitéttel kerülhetnek be a felsorolásba, hogy „a tagállam nemzeti jogának előírásai szerint”.

### *2.2.1. Fogalom-meghatározás*

Az irányelv-javaslat 2. cikke meghatározza a jogi személy fogalmát. Eszerint az állam, a közhatalmi szervezetek és nemzetközi közszervek kivételével jogi személynek tekintendő minden, a tagállam nemzeti joga szerint jogi személynek minősülő jogalany. Ennek a megfogalmazásnak a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló 2001. évi CIV. törvény<sup>11</sup> meghatározása teljes mértékben megfelel, így harmonizációt nem fog igényelni. A magyar definíció szerint ugyanis jogi személy minden szervezet és annak önálló képviselői joggal rendelkező szervezeti egysége, amelyet jogszabály jogi személyként ismer el, valamint az a szervezet, amely a polgári jogi viszonyok önálló jogalanya lehet, és a tagoktól elkülönülő vagyonnal rendelkezik, ideértve a gazdasági társaságokról szóló törvény szerinti előtársaságokat is. A jogszabály nem alkalmazható, így a definíció sem vonatkozik a magyar államra, a külföldi államra, az Alkotmányban felsorolt intézményekre, az Országgyűlés Hivatalára, a Köztársasági Elnök Hivatalára, az Országgyűlési Biztosok Hivatalára, illetve a jogszabály alapján közhatalmi, államigazgatási és önkormányzati igazgatási feladatot ellátó szervekre, valamint nemzetközi szerződéssel létrehozott nemzetközi szervezetekre.

### *2.2.2. Jogsértések*

Az irányelv-javaslat 3. cikke a jogsértésekről szól. Általános megfogalmazása szerint a szellemi tulajdonjog *bárminemű, üzletszerűen* elkövetett, *szándékos* megsértését a tagállamok kötelesek bűncselekménnyé minősíteni. Emellett a kísérlet, a bűnpártolás, valamint a felbújtás szintén bűncselekménnyé tekintendő.

A szerzői és szomszédos jogok vonatkozásában a magyar büntetőjog megfelel az irányelv-javaslatnak a szerzői vagy szomszédos jogok megsértése különös részi tényállása (Btk. 329/A.

§) által. Ennek a bűncselekménynek az *elkövetési tárgya* a szerzői jogi védelemben részesülő mű, az irodalmi, tudományos vagy művészeti alkotás, illetve a szomszédos jogi teljesítmény: előadóművészi előadás, hangfelvétel, rádió- és televízióműsor, film, valamint adatbázis lehet. Az *elkövetési magatartás* a fent részletezett elkövetési tárgyakon fennálló, a Szjt.-ben a szerző, illetve a szomszédos jogi jogosultak számára biztosított jogok, tipikusan a vagyoni jogok megsértése. A szerzői, illetve szomszédos jogi jogsértést pedig a *célzat*: a haszonszerzés végett való elkövetés, vagy az *eredmény*: a vagyoni hátrány okozása minősíti bűncselekménnyé. A különös részi tényállás egy keretdiszpozíció, melyben a Szjt.-ben foglalt szabályok megsértéséhez képest büntetőjogi többletelem az elkövetés célzatossága, illetve eredménye. A keretdiszpozíció alkalmazásának előnye, hogy rövid megfogalmazást tesz lehetővé, és a büntetőjognak nem kell folyamatosan reagálnia a szerzői jogi változásokra. Az alaptényállást büntetné *minősíti*, ha a cselekményt üzletszerűen követik el.

Az irányelv-javaslatnak való megfelelés – ami a szellemi tulajdon jog *bárminemű megsértését* büntetni rendeli –, jogtechnikailag csak az elkövetési magatartás keretdiszpozícióként való megfogalmazásával lehetséges. Ez a szerzői vagy szomszédos jogok megsértésének vétsége esetén teljesül, e vonatkozásban tehát nincs szükség harmonizációra.

Vizsgálandó, hogy az irányelv-javaslat, illetve a Btk. *üzletszerűség* definíciója mennyire feleltethető meg egymásnak. Az irányelv-javaslat indokolása szerint az üzletszerűség mint tényállási elem a TRIPS Egyezmény 61. cikkéből<sup>12</sup> vezethető le. Az üzletszerűség, illetve a kereskedelmi mérték értelmezéséhez azonban sem a TRIPS Egyezmény, sem az irányelv-javaslat nem ad támpontot. A jogérvényesítési irányelv (14) preambulum bekezdése ugyanakkor megadja az üzletszerű magatartás fogalmát, miszerint az a cselekmény minősül üzletszerűnek, amelyik közvetlenül vagy közvetve gazdasági, kereskedelmi előny célját szolgálja. A végső fogyasztók jóhiszemű cselekménye megdönthető vélelem szerint nem esik ebbe a körbe. A Btk. értelmező rendelkezései szerint üzletszerűen az követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik. A Btk. szerinti üzletszerűség megállapításához eleve több bűncselekmény, illetve azok rendszeres elkövetése szükséges. Ezzel szemben a haszonszerzési célzat, ha a haszon kereskedelmi mértékű, egy cselekmény esetén is elegendő lehet a jogérvényesítési irányelv szerinti üzletszerűség megállapításához.

A két üzletszerűség fogalom különbözősége ellenére nem szükséges a szerzői vagy szomszédos jogok megsértése tényállás harmonizálása, az jelen formájában is megfelel az irányelv-javaslatnak. Véleményem szerint ugyanis a szerzői vagy szomszédos jogok megsértésének alaptényállása szerinti haszonszerzés végett való elkövetés teljes mértékben megfelel a jogérvényesítési irányelv szerinti célzatosságot feltételező, a mérték miatt azonban szűkebb körű üzletszerűségnek.

A *szándékos* jogsértés büntethetősége a magyar büntetőjogban magától értetődő, mivel bűncselekmény főszabály szerint szándékosan követhető el, a gondatlanságból elkövetett cselekmény csak akkor büntetendő, ha a törvény kifejezetten előírja. A bűnösség (szándékosság, gondatlanság) a bűncselekmény fogalmi eleme. A különös részi tényállások mind elkövethetők szándékosan, kivéve ha az fogalmilag kizárt.

Az irányelv-javaslat alapján a szellemi tulajdonjogok szándékos megsértésének a kísérlete, a bűnpártolása, valamint a bűncselekményre való felbújtás szintén bűncselekménynek tekintendő. A kísérlet, a bűnpártolás, valamint a felbújtás vonatkozásában az irányelv-javaslat nem igényli a magyar jog harmonizációját. A *kísérletre* – a szándékos bűncselekmény

elkövetésének megkezdése, de be nem fejezése – a magyar jogban a Btk. 17. §-a alapján a befejezett bűncselekmény büntetési tételét kell alkalmazni. A *felbujtó*ra – aki más bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír – a Btk. 21. §-a alapján a tettesekre megállapított büntetési tétel alkalmazandó. A *bűnpártolást* a Btk. 244. §-a különös részi tényállásként, tehát önálló bűncselekményként határozza meg. Mivel a tényállás elkövetési tárgya bármely más bűncselekmény lehet, így a szerzői vagy szomszédos jogok megsértésére is elkövethető.

Megjegyzendő, hogy az irányelv-javaslat elfogadása esetén az iparjogvédelmi jogok megsértése tényállás módosítása elkerülhetetlen lesz. Egyrészt az iparjogvédelmi jogok megsértése közül az elkövetési magatartás nem korlátozódhat az oltalom tárgyának utánzásával vagy átvételével megvalósuló cselekményre, annak az elkövetési tárgy bárminemű megsértésére ki kell terjednie. Másrészt felülvizsgálandó, hogy a bűncselekmény tényállási eleme, a vagyoni hátrány okozása mennyire feleltethető meg az irányelv-javaslat üzletszerűség fogalmának. Véleményem szerint az iparjogvédelmi jogok megsértése tényállás átalakítása a szerzői vagy szomszédos jogok megsértésének mintájára megfelelő lehet. Az új tényállásban nemcsak a jogsértés tartalmát, hanem az elkövetési magatartást is a keretdispozíciót kitöltő háttérjogszabály határozná meg, illetve az elkövetési magatartást, az iparjogvédelmi jogsértést a vagyoni hátrány okozása mellett a célzat: a haszonszerzés végett való elkövetés is bűncselekménnyé minősítené. Mindezekon túl az elkövetési tárgy felülvizsgálata is szükségessé válhat aszerint, hogy konkrétan melyek lesznek az irányelv-javaslat hatálya alá tarozó szellemi tulajdonjogok.

### 2.2.3. Szankciók

Az irányelv-javaslat 4. cikke rendelkezik a szellemi tulajdonjog bárminemű, üzletszerűen elkövetett, szándékos megsértése esetén alkalmazandó szankciókról. A szankciókat az irányelv-javaslat két csoportra osztja. Az első csoportba tartoznak azok, amelyeket kötelezően, minden esetre elő kell írnia a tagállamnak, míg a második csoportba azok, amelyek alkalmazása opcionális. Ez utóbbiak csak megfelelő esetekre, a tagállami jogalkotó döntése szerint alkalmazhatóak.

#### 2.2.3.1. Kötelezően alkalmazandó szankciók

A *kötelezően alkalmazandó szankciók* közül a szabadságvesztés csak természetes személyekkel szemben, míg a pénzbírság, valamint a bűncselekményből származó tárgyak és termékek, az elkövetéshez használt eszközök, vagy e termékek értékével azonos vagyontárgyak elkobzása természetes és jogi személyekkel szemben is elrendelhető.

A magyar büntetőjog szerint bűncselekményt csak természetes személy követhet el, és büntetés is csak az elkövetővel szemben szabható ki. A természetes személlyel szemben helye lehet főbüntetésként szabadságvesztés és pénzbüntetés alkalmazásának, mellékbüntetésként vagyonelkobzásnak és pénzmellékbüntetésnek, ami teljes mértékben megfelel az irányelv-javaslat előírásainak.

A Btk. a szerzői vagy szomszédos jogok megsértése és az iparjogvédelmi jogok megsértése alapesetét egyaránt két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel fenyegeti.

Abban az esetben, ha a bűncselekményt haszonszerzés céljából követték el, és az elkövetőt *szabadságvesztésre* ítélik, feltéve hogy megfelelő jövedelme vagy vagyona van,

*pénzmellékbüntetés* is ki kell szabni, melynek legalacsonyabb összege tízezer, legmagasabb összege tízmillió forint. Ha a bűncselekmény vagyoni hátrány okozásával valósul meg, a szabadságvesztés kiszabása mellett akkor lehet helye a pénzmellékbüntetés alkalmazásának, ha ez az újabb bűncselekmény elkövetésétől hatásosabban visszatartja.

Ha a cselekmény súlyára való tekintettel az elkövetőt főbüntetésként *pénzbüntetésre* ítélik, a büntetés kiszabásánál figyelemmel kell lenni a cselekménnyel elért vagy elérni kívánt anyagi előnyre is. A pénzbüntetésként fizetendő összege minimum 3.000 Ft, maximum 10.800.000 Ft lehet.

A jogi személyek büntethetőségét a magyar jog nem ismeri, de velük szemben a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló 2001. évi CIV. törvény alapján intézkedés elrendelhető.

A jogi személyekkel szemben intézkedésként pénzbírság akkor alkalmazható, ha a szándékos bűncselekmény (jelen esetben a szerzői vagy szomszédos jogok megsértése) elkövetése a jogi személy javára vagyoni előny szerzését célozta vagy eredményezte. Az intézkedés alkalmazásának további feltétele az alábbi három eset valamelyikének fennállása. Az első esetben az elkövető a cselekményt a jogi személy tevékenységi körében követi el, és az elkövető a jogi személy ügyvezetésre vagy képviselőre feljogosított tagja vagy tisztségviselője, felügyelő bizottságának tagja, illetőleg ezek megbízottja. A második eset akkor áll fenn, ha az elkövető a jogi személy tagja vagy alkalmazottja, aki a cselekményt a jogi személy tevékenységi körében követi el, és azt a vezető tisztségviselő felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettségének teljesítése megakadályozhatta volna. A harmadik esetben, ha a bűncselekmény a jogi személy javára vagyoni előny szerzését eredményezte, a pénzbüntetés alkalmazhatóságát megalapozza az a körülmény, hogy a jogi személy ügyvezetésre vagy képviselőre feljogosított tagja vagy tisztségviselője a bűncselekmény elkövetéséről tudott, függetlenül attól, hogy a cselekményt a jogi személy tevékenységi körében követik-e el.

A vagyoni előny fogalmát a 2001. évi CIV. törvény 1. § (1) bekezdés 2. pontja határozza meg. Eszerint *vagyoni előny* bármely dolog, vagyoni értékű jog, követelés, kedvezmény, függetlenül attól, hogy a számvitelről szóló törvény szerint nyilvántartásba vették-e, úgyszintén az is, ha a jogi személy valamely jogszabályból vagy szerződésből eredő kötelezettség vagy az ésszerű gazdálkodás szabályai szerint szükséges ráfordítás alól mentesül.

A vagyoni előnyszerzés célzata véleményem szerint összeegyeztethető az irányelv-javaslat fentebb vázolt üzletszerűség fogalmával, illetve a jogi személyekkel szemben alkalmazható intézkedések további feltételei a cselekmény jogi személynek való beszámíthatóságát alapozzák meg, így az nem korlátozza az irányelv-javaslat által elérendő célt. Ez alapján a vonatkozó hatályos magyar szabályozás megfelel az irányelv-javaslat követelményeinek, így harmonizációt nem igényel.

A pénzbírság kiszabható legnagyobb mértéke a bűncselekménnyel elért vagy elérni kívánt vagyoni előny értékének a háromszorosa, de legalább ötszázezer forint.

Az irányelv-javaslat alapján az elkobzásnak a bűncselekményből származó tárgyak és termékek, az elkövetéshez használt eszközök, vagy e termékek értékével azonos vagyontárgyak körére kell kiterjednie. Az elkobzás elrendelhetőségét természetes és jogi személyekkel szemben is biztosítani kell. A hatályos magyar büntetőtörvénykönyv szerint az elkobzás és vagyoneklobzás intézkedésként, önállóan és büntetés vagy intézkedés mellett is alkalmazható.

A Btk. 77. §-a alapján el kell kobozni azt a dolgot, amely bűncselekmény elkövetése útján jött létre, függetlenül attól, hogy az az elkövető tulajdona-e. El kell kobozni azt a dolgot is, amelyet a bűncselekmény elkövetéséhez eszközül használtak, vagy arra szántak. Ez esetben az elkobzásnak akadályja, ha a dolog nem az elkövető tulajdona, kivéve ha a tulajdonos az elkövetésről előzetesen tudott. Az elkobzás mellőzését azonban nemzetközi jogi kötelezettség kizárhatja. Az irányelv-javaslat ilyen nemzetközi jogi kötelezettségnek lesz tekinthető elfogadása esetén, ami a Btk.-val összhangban kizárja a bűncselekményben érintett jogi személy tulajdonában lévő, az elkövetéshez használt dolog elkobzásának mellőzhetőségét. Az elkobzott dolog tulajdonjoga az államra száll. A vagyoneklobzás az elkobzással szemben előnyt élvez, nem lehet elrendelni elkobzást a vagyoneklobzással érintett dologra.

A bűncselekményből származó termékek értékével azonos vagyontárgyak a hatályos magyar büntetőjog alapján nem az elkobzás, hanem a vagyoneklobzás alkalmazásával kobozhatóak el. A Btk. 77/B. § alapján vagyoneklobzást kell elrendelni arra a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyonra, amelyet az elkövető a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett, valamint a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyon helyébe lépett vagyonra is. A bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyon elkobzását akkor is el kell rendelni, ha azzal más gazdagodott. Az intézkedés jogi személlyel szemben való elrendelhetősége is biztosított, mivel a vagyoneklobzás gazdálkodó szervezettel és jogutódjával szemben is alkalmazható. A vagyoneklobzást alkalmazásakor vagyonon annak hasznát, a vagyoni értékű jogot, követelést, továbbá bármely pénzben kifejezhető értékkel bíró előnyt is érteni kell. Az intézkedés nem alkalmazható arra a vagyonra, amelyet jóhiszeműen, ellenérték fejében szereztek.

#### 2.2.3.2. A tagállam döntése szerint alkalmazható szankciók

Ezek a szankciók tipikusan jogi személyekkel szemben alkalmazhatók, de egyes szankciók elrendelése elképzelhető természetes személyekkel szemben is. Ezen szankciók nagyrészt megegyeznek a szervezett bűnözés elleni küzdelemről szóló kerethatározat-javaslat (COM(2005) 6 végleges) 6. cikke alapján a jogi személyekkel szemben kötelezően bevezetendő szankciókkal. A tagállam döntése szerint az irányelv-javaslat alapján bevezethető, alkalmazható szankciók az alábbiak lehetnek.

##### *a) a szellemi tulajdonjogot sértő vagyontárgyak megsemmisítése*

A szellemi tulajdonjogot sértő vagyontárgy tipikusan bűncselekmény elkövetése útján létrejött vagy az elkövetéshez használt dolog lehet, amelyek elkobozhatók. A hatályos szabályok szerint a büntetőeljárársban elkobzott vagyon az államra száll, melyek megsemmisítéséről tulajdonosként dönthet. Ezért nem szükséges a megsemmisítés intézkedésként való nevesítése a Btk.-ban. Az intézkedésnek természetes és jogi személlyel szemben egyaránt helye lehet.

Megjegyzendő, hogy gazdasági értéket képviselő jogsértő eszközök, anyagok, termékek megsemmisítése polgári jogi jogkövetkezményként is csak végső eszközként kérhető. A visszahívott termék újra kereskedelmi forgalomba helyezhető jogsértő mivoltától való megfosztását követően, és a forgalomból véglegesen kivont dolgok is hasznosíthatók, pl. karitatív célra felajánlhatók. Ezért a megsemmisítés az Szjt. új szabályozása szerint csak akkor kérhető, ha a jogsértő mivolttól való megfosztás nem lehetséges. Indokolt esetben – a jogosult megsemmisítés iránti igénye ellenére – a megsemmisítés helyett elrendelhető a bírósági végrehajtás szabályai szerint történő értékesítés is. Ilyen esetben a befolyó összegről is határozni kell.

*b) az elsősorban a bűncselekmény elkövetésére használt létesítmény teljes vagy részleges, ideiglenes vagy végleges bezárása*

Amennyiben a jogi személy tevékenységét a bíróság korlátozza, eltilthatja meghatározott tevékenység gyakorlásától. Ez azonban nem teljes mértékben felel meg az irányelv-javaslat szankciójának. A hatályos magyar szabályozás alapján a létesítmény bezárása nem rendelhető el, ha ott a jogi személy az eltiltással nem érintett más tevékenységet kíván folytatni. Emellett az intézkedés időtartama egy évtől három évig terjedhet, így végleges bezárásra nincs lehetőség. Megjegyzendő, hogy elkobzásnak ugyanakkor helye lehet a fenti létesítmény vonatkozásában. Amennyiben a jogalkotó az opcionális szankció bevezetése mellett dönt, szükséges a 2001. évi CIV. tv. 5. § (2) bekezdésének módosítása.

Az intézkedés tipikusan jogi személyekkel szemben alkalmazható.

*c) üzleti tevékenységek folytatásának állandó vagy ideiglenes megtiltása*

Ez a szankció lényegileg megfelel a meghatározott tevékenység gyakorlásától való eltiltásnak azzal, hogy az intézkedés csak meghatározott időtartamra szólhat. A jogalkotó döntése szerint sor kerülhet a 2001. évi CIV. tv. 5. § (1) bekezdésének olyan módosítására, ami lehetővé teszi az egyes tevékenységek gyakorlásától való végleges eltiltást.

A szankció tipikusan jogi személyekkel szemben alkalmazható, azonban helye lehet magánszeméllyel szemben a foglalkozástól eltiltás mellékbüntetés alkalmazásának is.

*d) a bíróság ellenőrzése alá helyezés*

Ilyen jellegű intézkedést a hatályos magyar jog nem tartalmaz.

*e) bíróság által elrendelt felszámolás*

Ennek a szankciónak lényegében megfelel a jogi személynek a 2001. évi CIV. tv. 4. §-a alapján elrendelhető megszüntetése. A megszüntetés feltétele, hogy a jogi személyt bűncselekmény elkövetésének leplezése céljából hozták létre, vagy a jogi személy tényleges tevékenysége bűncselekmény elkövetésének leplezését szolgálja. A szankció fogalmilag csak jogi személlyel szemben rendelhető el.

*f) az állami segélyekhez és támogatásokhoz való hozzáférés tilalma*

A meghatározott tevékenység gyakorlásától való eltiltás kiterjedhet arra is, hogy a jogi személy nem részesülhet bizonyos támogatásokban. Ezek a 2001. évi CIV. tv. alapján központi vagy helyi önkormányzati költségvetés, elkülönített állami pénzalapok, külföldi állam, az Európai Közösségek vagy más nemzetközi szervezet által céljelleggel nyújtott támogatások lehetnek. Ilyen tartalmú eltiltás esetén a bűncselekménnyel összefüggésben odaítélt támogatást vissza kell fizetni, és a támogatás odaítélésére irányuló eljárást is megszüntetettnek kell tekinteni.

Jogszabály módosítás esetén magánszemélyekkel szemben is helye lehet bizonyos támogatásokhoz való hozzáférés korlátozásának.

*g) bírósági határozatok nyilvánosságra hozatala*

Ilyen szankciót a hatályos magyar büntetőjog nem ismer, azonban célszerű volna egy a szerzői, illetve szomszédos jogi per határozatának nyilvánosságra hozatalához hasonló szabály bevezetése. Az elítélt vagy az intézkedéssel sújtott jogi személy költségére elrendelhető lehetne a határozat nyilvánosságra hozatala, melynek módjáról (főszabály szerint országos napilapban, illetve az internet útján) a bíróság dönt.

### **2.3. A kerethatározat-javaslat**

A kerethatározat-javaslat célja az indokolása szerint a tagállamok szellemi tulajdon megsértésével kapcsolatos büntető jogszabályainak közelítése, valamint a tagállamok közötti együttműködés elősegítése. A kerethatározat-javaslat az Európai Unió Alapvető Jogok Chartája 17. cikkely (2) bekezdésében foglalt rendelkezést teljesíti ki, mely szerint a szellemi tulajdon védelmet élvez, illetve összhangban van a 49. cikkely rendelkezéseivel, különösen a (3) bekezdésben foglalttal, amely alapján a büntetések súlyossága nem lehet a bűncselekményhez mérten aránytalan.

A kerethatározat-javaslat preambuluma meghatározza az irányelv-javaslat és a kerethatározat-javaslat egymáshoz való viszonyát. Az irányelv-javaslat célja a bűncselekmények és az alkalmazható szankciók körének meghatározása, míg a kerethatározat-javaslat célja a kivetett büntetések szintjének a közelítése. A kerethatározat-javaslat tárgya szerint az irányelv-javaslat rendelkezéseit egészíti ki a büntetések részletes szabályaival és igazságügyi együttműködési intézkedésekkel.

#### *2.3.1. A büntetések szintje*

A kerethatározat-javaslat előírja, hogy az irányelv-javaslat 3. cikke szerinti bűncselekményeket elkövető természetes személyekkel szemben kiszabható szabadságvesztés felső határa legalább négy év, ha szervezett bűnözés keretében, vagy más egészségének, biztonságának veszélyeztetésével történik az elkövetés, mivel ezek súlyos bűncselekménynek minősülnek. A szerzői vagy szomszédos jogok megsértése hatályos tényállása ezeket a minősítő körülményeket nem ismeri. A kerethatározat-javaslat elfogadása esetén szükséges lesz ezek bevezetése, illetve a bűnszervezet fogalmának felülvizsgálata.

A szervezett bűnözés fogalmát a szervezett bűnözés elleni küzdelemről szóló kerethatározat-javaslat (COM(2005) 6 végleges) adja meg. Ez nem egyezik meg teljes mértékben a Btk. bűnszervezet fogalmával. A kerethatározat-javaslat szerint a "bűnszervezet" olyan szervezett csoportot jelent, amelyet adott időszakra kettőnél több személy összehangoltan hoz létre olyan bűncselekmények elkövetése céljából, amelyeket a törvény legalább négy évig terjedő szabadságvesztéssel vagy személyes szabadságot korlátozó büntetéssel járó intézkedéssel, illetve ennél súlyosabb büntetéssel sújt, és amelyek célja a közvetlen vagy közvetett pénzügyi vagy egyéb anyagi haszonszerzés. A Btk. értelmező rendelkezései alapján pedig a bűnszervezet olyan három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

A kerethatározat-javaslat indokolása szerint a veszélyeztetés mint minősítő körülmény önmagában értékelendő, annak káros hatásának nem szükséges jelentkeznie a tényállás megállásához. Ha azonban a cselekmény eredménye túlmegy a közvetlen baleset-, vagy betegség veszélyén, a testi épség, egészség sérelmének, az esetleges rokkantság, vagy haláleset bekövetkezését még súlyosabb következményekkel kell szankcionálni.



A kerethatározat-javaslat előírja, hogy az irányelv-javaslat 3. cikke szerinti bűncselekményekért felelős természetes vagy jogi személyekre hatékony, arányos és visszatartó intézkedéseket kell kiszabni. Ilyen esetben pénzbírság alkalmazásának van helye. Az irányelv-javaslat 3. cikke szerinti jogsértésekre az elkövetésért felelős természetes és jogi személyekre legalább 100 ezer euró, a szervezett bűnözés keretében, vagy más egészségének, biztonságának veszélyeztetése esetében pedig 300 ezer euró pénzbírság maximumának minimuma. A természetes személyekkel szemben alkalmazható pénzbüntetés, illetve pénzmellékbüntetés felső határa jelenleg alacsonyabb, így a kerethatározat-javaslat elfogadása esetén azt felül kell vizsgálni. A jogi személlyel szemben intézkedésként alkalmazható pénzbírságnak nincs felső korlátja.

### *2.3.2. Kiterjesztett elkobzási hatáskörök*

A kerethatározat-javaslat 3. cikke előírja a bűncselekményekből származó jövedelmek, vagyon és az elkövetéséhez használt eszközök elkobzásáról szóló 2005/212/IB kerethatározat 3. cikkének alkalmazását azokkal a természetes és jogi személyekkel szemben, akik felelősek az irányelv-javaslat 3. cikke szerinti, szervezett bűnözés keretében, vagy más egészségének, biztonságának veszélyeztetésével megvalósult bűncselekmények elkövetéséért. A kerethatározat-javaslat lehetővé teszi az elkövetésért felelős személy vagyonának egészben vagy részben való elkobzását.

A 2005/212/IB kerethatározat alapján elkobzásnak minősül a bűncselekménnyel összefüggésben bíróság által meghozott olyan szankció vagy intézkedés, amely végleges tulajdonvesztést eredményez. Az elkobzás a bűncselekmény elkövetési eszközeire, a bűncselekményekből származó jövedelmekre, vagy azzal megegyező értékű vagyonra irányul. Elrendelésének akkor van helye, ha a nemzeti bíróság teljes mértékben meg van győződve arról, hogy a kérdéses vagyon az elkövetett vagy azzal hasonló bűncselekményből származik, és az az elítélést megelőző ésszerű időszakon belül keletkezett, vagy ha a vagyon értéke nincsen arányban az elítélt jogszerű bevételeivel. A tagállami jogalkotó döntése szerint az elkobzás kiterjedhet az elkövető legközelebbi hozzátartozója által szerzett, valamint az olyan jogi személyre átruházott vagyonra, amelyre az elkövető vagy az elkövető legközelebbi hozzátartozójával együtt meghatározó befolyással rendelkezik. A jogi személy által szerzett vagyon akkor is elkobozható, ha az elkövető a jogi személy bevételeinek jelentős részét megkapja.

### *2.3.3. Közös nyomozócsoportok létrehozása*

A közös nyomozócsoportokról szóló 2002/465/IB kerethatározat alapján az irányelv-javaslat 3. cikke szerinti bűncselekményekkel kapcsolatban végzett nyomozások támogatását a szellemi tulajdonjogok érintett jogosultjai, megbízottjaik, és szakértők által a tagállamoknak lehetővé kell tenniük a bűncselekmények felderítése érdekében. Ennek mértékét az érintett tagállamok joga vagy a tagállamok között hatályban lévő nemzetközi megállapodások szabják meg, melyek keretei közt lehet megállapodni arról, hogy részt vehessenek a csoport tevékenységében olyan személyek is, akik nem a csoportot létrehozó tagállamok illetékes hatóságainak a képviselői.

### *2.3.4. Joghatóság, büntetőeljárás megindítása, összehangolása*

A tagállamoknak a kerethatározat-javaslat előírása szerint meg kell állapítaniuk saját joghatóságukat az irányelv-javaslat 3. cikke szerinti azon bűncselekmények vonatkozásában,

amelyet részben vagy egészben a területükön követtek el. Ennek az elvárásnak a magyar büntetőjog megfelel, mivel a Btk. területi hatálya minden belföldön, illetve a Magyar Köztársaság határain kívül tartózkodó magyar hajón vagy magyar légi járművön elkövetett bűncselekményre kiterjed. Megjegyzendő, hogy a Btk. hatályos szabályai alapján a belföldön történő elkövetés mellett a magyar törvényt kell alkalmazni a magyar állampolgár külföldön elkövetett olyan cselekményére is, amely a magyar törvény szerint bűncselekmény, illetve ha azt a legfőbb ügyész elrendeli, a nem magyar állampolgár által külföldön elkövetett cselekményre is.

Amennyiben a területiség fenti elve alapján több tagállam is jogszerűen eljárhat, az eljárást lehetőleg az egyik tagállamban kell összpontosítani. Az érintett tagállamoknak együtt kell működniük – adott esetben az Eurojust igénybevételeivel – annak eldöntésében, hogy az eljárást melyikük folytassa le. Kollízió esetén az alábbi kapcsolóelveket kell alkalmazni: a bűncselekmény elkövetésének helye, az elkövető állampolgársága vagy lakóhelye, a sértett lakóhelye vagy székhelye, az áldozat tartózkodási helye vagy székhelye, az elkövető elfogásának helye.

A kerethatározat-javaslat által előírt egyeztetési kötelezettséget a hatályos magyar jog nem ír elő. A nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvény alapján ugyanakkor lehetőség van a kiadatásra, a külföldi állam megkeresésére kiadatás iránt, a büntetőeljárás átadására, illetve átvételére. A büntetőeljárás akkor adható át, ha célszerű, hogy azt más állam hatósága folytassa le. Ez különösen akkor áll fenn, ha a Magyarországon tartózkodó terhelt annak az államnak az állampolgára, amelynek részére az eljárás átadása történik, vagy abban az államban van az állandó lakóhelye, illetve a szokásos tartózkodási helye; vagy ha a terhelt az eljárás során külföldön tartózkodik, kiadatásnak nincs helye, kiadatását megtagadták, vagy kiadatási kérelem előterjesztésére nem kerül sor. A büntetőeljárás pedig megkeresésre akkor vehető át, ha a terhelt magyar állampolgár, vagy Magyarországra bevándorolt nem magyar állampolgár. Ezeknek a szabályoknak a harmonizálása a kerethatározat-javaslat elfogadása esetén indokolt lesz.

A bűncselekménnyel kapcsolatos nyomozás, illetve a büntetőeljárás megindítása nem függhet a sértett feljelentésétől vagy bejelentésétől. A magánindítványra – amely a sértett által terjeszthető elő - büntethető bűncselekmények körét a Btk. szűkre szabja, a szellemi tulajdon megsértésével kapcsolatos különös részi tényállások kivétel nélkül hivatalból üldözendők, így e vonatkozásban nincs szükség harmonizációs módosításra.

### **3. Összegzés**

A irányelv-javaslat, illetve a kerethatározat-javaslat elfogadása lényegében kisebb jogharmonizációs módosításokat fog igényelni, amelyek a büntetőjog hatályos keretei közé szervesen fognak tudni illeszkedni. A szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése tényállást új minősítő körülményekkel kell majd kiegészíteni, míg az iparjogvédelmi jogok megsértése tényállás jelentősebb átalakítást fog igényelni. Emellett várhatóan az elkövetéssel érintett jogi személyekkel szemben meghozható intézkedések köre várhatóan át fog alakulni, illetve bővülni fog.

A jogharmonizáció a nemzetközi méreteket öltő jogsértésekkel szembeni hatékony fellépésre jótékony hatással lehet. Egyrészt a tagállamok közti együttműködés és az összehangolt fellépés előmozdításával, másrészt pedig a tagállami jogszabályok összhangjának megteremtésével, amelynek különbözőségeit a bünszervezetek eddig ki tudták használni.

<sup>1</sup> Dr. Herpai Gábor, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Európa Jogi és Nemzetközi Magánjogi Tanszék, levelező tagozatos PhD hallgató; témavezető: Prof. Dr. Fazekas Judit tanszékvezető, egyetemi tanár.

<sup>2</sup> Nagy Ferenc-Tokaji Géza: *A magyar büntetőjog általános része*, Szeged, 1996, 39.

<sup>3</sup> Dr. Gyertyánfy Péter – Dr. Faludi Gábor – Dr. Kabai Eszter – Dr. Szinger András – Dr. Tóth Péter Benjamin: *Szerzői művek, védjegyek és szellemi teljesítmények az interneten – a magyar jogi védelem II. rész*, Magyar Jog, 2005/5., 130.

<sup>4</sup> A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény magyarázata, CompLEX DVD Jogtár<sup>+</sup>

<sup>5</sup> Király Miklós: *Az Európai Közösség Kereskedelmi Joga*, Budapest, 2004, 430.

<sup>6</sup> A Szjt. 95/A. § alapján azonban egyes szabad felhasználások kedvezményezettjei: a reprográfiával történő magáncélú másolás, az oktatási-kutatási célú átvétel, a kedvezményezett intézmények által végzett belső intézményi célú másolás, a mű ideiglenes efemer rögzítése, a fogyatékos személyek javára szolgáló szabad felhasználás, valamint a bírósági, hatósági célú felhasználás kedvezményezettje – amennyiben a műhöz jogszerűen férhet hozzá – követelheti, hogy a jogosult tegye lehetővé számára a szabad felhasználást. Annak ellenére, hogy a jogosult műszaki védelmet alkalmazott, és annak érdekében, hogy azt a kedvezményezettnek ne kelljen megkerülni. Összhangban az irányelv által preferált önkéntes intézkedéssel, a jogalkotó a felek közti megállapodást minősíti elsődlegesnek. Ennek hiányában a felek bármelyike kezdeményezheti az egyeztető testület 105/A. § alapján történő eljárását a szabad felhasználás lehetővé tételének feltételei tárgyában, vagy a szerzői jogi perekre irányadó szabályok szerint bírósághoz fordulhat. A szabad felhasználások kedvezményezettjeinek igényjogosultsága nem terjed ki arra az esetre, ha a műhöz vagy más védelem alatt álló teljesítményhez szerződés alapján lehívás útján jutnak hozzá, azaz a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétel oly módon történt, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg. Annak a kérdésnek a tisztázása, hogy azon szabad felhasználások kedvezményezettjei, akik nem élhetnek a fenti igényjogosultsággal, és a szabad felhasználás körében megkerülik a hatáskörös műszaki intézkedést, szerzői jogsértést követnek-e el, a bírói gyakorlatra vár. Mindenesetre a fenti szabad felhasználások kedvezményezettjei által a műszaki intézkedés megkerülése céljából kifejtett magatartás a társadalomra való veszélyesség hiánya miatt nem minősül bűncselekménynek.

<sup>7</sup> 2005/0127(COD)

<sup>8</sup> 2005/0128(CNS)

<sup>9</sup> Az Európai Unió elsődleges joga - az Európai Unió alapját képező szerződések és kapcsolódó okmányok szövege (a csatlakozás után hatályos, egységes szerkezetbe foglalt változat), Igazságügyi Minisztérium, Európai Közösségi Jogi Főosztály, 2004, [http://www2.datanet.hu/im/Primleg/EUSz-EKSz\\_EAKSz\\_HU\\_04-05-01.htm](http://www2.datanet.hu/im/Primleg/EUSz-EKSz_EAKSz_HU_04-05-01.htm)

<sup>10</sup> A TRIPS Egyezmény a Kereskedelmi Világszervezetet (WTO) létrehozó Marrakesh-i Egyezmény 1C mellékletét képező Megállapodás a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásáról, melyet az 1998. évi IX. törvény hirdetett ki.

<sup>11</sup> A törvény elfogadása az Európai Unióhoz való csatlakozás miatti jogharmonizációs kötelezettség teljesítése érdekében volt szükséges.

<sup>12</sup> A Tagok alkossanak büntetőeljárési és büntetési jogszabályokat, és pedig minimálisan a szándékos védjegyhamisítás és a kereskedelmi nagyságrendű (üzletszerű) szerzői jogi kalózkodás esetére. Az alkalmazandó eszközök között szerepeljen a szabadságvesztés és az elrettentéshez (visszatartáshoz) elegendő összegű pénzbüntetés; ezek legyenek összhangban a hasonló súlyú bűncselekményekkel kapcsolatban alkalmazott büntetéssel. Adott esetben a szankciók között szerepeljen a jogsértést megvalósító termék lefoglalása, elkobzása és megsemmisítése; ugyanez vonatkozzék a bűncselekmény elkövetésénél döntő szerepet játszott anyagokra, eszközökre. A Tagok a szellemi tulajdonjogok megsértésének egyéb eseteire is létrehozhatnak büntetőeljárési és büntetési szabályokat, különösen, ha a bűncselekményt szándékosan és kereskedelmi méretekben (üzletszerűen) követik el.